

eiopa

EUROPEAN INSURANCE
AND OCCUPATIONAL PENSIONS AUTHORITY

Vuosikertomus 2016

Lyhennelmä

EIOPA tai sen puolesta toimivat henkilöt eivät ole vastuussa siitä, miten tämän julkaisun sisältämiä tietoja käytetään.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2018

Print EI-AD-17-001-FI-C ISBN 978-92-95087-90-3 doi:10.2854/894494
PDF EI-AD-17-001-FI-N ISBN 978-92-95214-09-5 ISSN 2529-5918 doi:10.2854/02823

© EIOPA, 2018

Jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Sellaisten valokuvien tai sellaisen muun materiaalin käyttöön tai jäljentämiseen, joihin EIOPA ei ole tekijänoikeutta, on pyydettävä lupa suoraan tekijänoikeuden haltijalta.

Puheenjohtajan esipuhe

EIOPA uskoo vankasti, että vakuutus- ja eläkesektorien asianmukainen ja tehokas valvonta voidaan varmistaa eurooppalaisten finanssilaitosten vakavaraisuuden ja toiminnan kokonaisvaltaisella ja integroidulla valvontatavalla. Viime vuosina EIOPA on tehtäviensä täyttämiseksi tarjonnut paljon laadukasta sääntelyä, teknistä neuvontaa ja valvontaa Euroopan unionin tasolla. Vuosi 2016 ei tuonut tähän poikkeusta. Tässä kertomuksessa annetaan yksityiskohtaista tietoa EIOPAn viime vuoden toiminnasta ja aikaansaannoksista, joissa korostuvat sen sitoutuminen yhteiseurooppalaisen valvontakulttuurin ja Euroopan unionin yhtenäisten valvontakäytäntöjen luomiseen.

Vuonna 2016 EIOPA kehitti ja otti käyttöön menetelmiä ja hankkeita valvonnan lähentämiseksi, rahoitusvakauden turvaamiseksi sekä vakuutusentottajien ja edunsaajien kuluttajansuojan tehostamiseksi Euroopan unionissa. Tietojen turvallisen keräämisen ja tallentamisen sekä muiden Solvenssi II -hankkeeseen liittyvien mittavien tehtävien lisäksi EIOPA alkoi kerran kuukaudessa laatia laskelmia riskittömistä koroista ja julkaista niitä. Se julkaisi myös ensimmäistä kertaa raportin pitkäaikaisia takuita koskevista toimenpiteistä. EIOPA suoritti EU:n laajuisen vakuutusalan stressitestin, kehitti Solvenssi II -hankkeessa makrovakauteen perustuvaa lähestymistapaansa alhaiseen korkotasoon, julkaisi kuluttajatrendejä koskevan vuosikertomuksensa ja neuvoi Euroopan komissiota muun muassa yleiseurooppalaisen yksilöllisen eläketuotteen (PEPP-tuotteen) kehittämistä koskevissa kysymyksissä. Yhteiskomitean kanssa se neuvoi komissiota lisäksi kysymyksissä, jotka koskevat vähittäismarkkinoille tarkoitetuista paketoituista ja vakuutusmuotoisista sijoitustuotteista (PRIIP-tuotteista) laadittavia avaintietoasiakirjoja.

EIOPA antoi lisäeläkkeiden yhteistä riskiarviokehikkoa ja avoimuutta koskevan lausunnon, jossa ehdotettiin keinoja eläkelupausten pitkän aikavälin kestävyyyteen liittyvän ongelman ratkaisemiseen ja kehoitettiin mukauttamaan lupauksia ajoissa.

EIOPAn laajaa valvonnan lähentämissuunnitelmaa toteutettiin laatimalla lisää aineistoa hyvien valvontakäytäntöjen käsikirjaan, parantamalla selvityksiä sisäisiä malleja koskevien tiettyjen olennaisten kysymysten

yhdenmukaisesta käsittelystä, tekemällä käyntejä kansallisiin valvontaviranomaisiin, antamalla riippumatonta palautetta, testamalla valvontakäytäntöjä ja tukemalla kansalliseen valvontaan tehtäviä parannuksia muun muassa tasetarkastelujen kaltaisilla hankkeilla. Lisää huomiota saivat myös valtiorajat ylittävän liiketoiminnan valvontakäytännöt.

EIOPA aikoo toteuttaa edellisvuoden saavutustensa pohjalta jatkotoimia vuonna 2017 ja vahvistaa asemaansa luotettavana valvontaviranomaisena asettamalla etusijalle valvontakäytäntöjen lähentämisen ja osallistumalla Euroopan komission suunnitelmiin, joilla edistetään muun muassa pääomamarkkinaunionia. EIOPAn on kyettävä vastedeskin reagoimaan poliittisen ilmapiirin ja liiketoimintaympäristön kehitykseen ja varsinkin digitalisaation yleistymiseen ja massadatan käytön lisääntymiseen. EIOPAn on varmistettava, että se pysyy tällaisen kehityksen tasalla voidakseen tarttua tehokkaasti innovaatioiden mukanaan tuomiin tilaisuuksiin ja haasteisiin kuluttajia hyödyttävällä ja suojaavalla tavalla.

Tavoitteidemme saavuttamiseksi saamme tukea monilta kumppaneilta ja sidosryhmiltä. Haluan tässä yhteydessä kiittää kansallisissa valvontaviranomaisissa työskenteleviä kollegoitamme heidän viime vuoden yhteistyöstään ja avoimesta suhtautumisestaan. Haluan kiittää myös EIOPAn hallintoneuvostoa ja johtokuntaa heidän strategisesta sitoutumisestaan. Vahvaa eurooppalaista valvontakulttuuria ei rakenneta yhdessä yössä. Olemme kuitenkin yhdessä sitoutuneet saamaan aikaan myönteisen muutoksen eurooppalaisten kuluttajien hyödyksi.

Gabriel Bernardino

Toimitusjohtajan esipuhe

Voin tyytyväisenä todeta EIOPAn saavutteen vuonna 2016 strategisen tavoitteensa toimia vastuullisena, osaavana ja ammattimaisena organisaationa.

Pyrimme myös viime vuonna täyttämään työhömmme olennaisena osana kuuluvat korkeat laatuvaatimukset. Organisaatiomme etsii jatkuvasti tilaisuuksia tehostaa toimintaa ja tuottaa laadukkaampia tuloksia.

Vuonna 2016 tämä tarkoitti muun muassa EIOPAn organisaatorakenteen tarkistusta, jonka tarkoituksena oli varmistaa, että toimintamme on mahdollisimman tehokasta ja resurssimme jaettu työohjelman toteuttamisen kannalta optimaalisesti. Tarkistus johti uuteen rakenteeseen, joka tuli voimaan vuoden 2016 lopulla. Uusi rakenne kuvastaa muutosta EIOPAn strategiassa, jossa painopiste siirtyi sääntelystä valvontaan ja jossa otettiin huomioon viitenä edellisvuonna saadut käytännön kokemukset. Muutosten myötä henkilöstöä voitiin paremmin ohjata organisaation kannalta keskeisiin tehtäviin. Muutokset auttavat EIOPAA saavuttamaan tehokkaammin strategiset tavoitteensa varsinkin koordinoinnin lisääntymisen ja organisaation sisäisen työskentelyn tehostumisen myötä.

Henkilöstön ja taloudellisten resurssien hallinta ovat edelleen keskeinen osa EIOPAn toimintaa. Vuoden 2016 lopussa oli täytetty 95,7 prosenttia henkilöstötaulukon yhteensä 139 virasta. EIOPA järjesti vuoden aikana 26 rekrytointikampanjaa, mutta haasteina ovat

edelleen osaavan henkilöstön houkuttelemisen ja pysyvyys. Vuonna 2016 EIOPA varautui myös tulevaan tekemällä mittavaa osaamiskehityksen kehittämistyötä. Tavoitteena on määrittää valvontaosaaminen, jota EIOPA tarvitsee siirtääkseen toimintansa painopisteen yhä enenevässä määrin valvontaan.

EIOPAn toimintamäärärahat olivat 21 762 500 euroa vuonna 2016. Määrärahojen käytössä EIOPA noudattaa kaikkia moitteettoman varainhoidon periaatteita ja vaatimuksia. Voin tyytyväisenä todeta, että vuoden 2016 lopussa maksusitoumusmäärärahojen käyttöaste oli 99,68 prosenttia.

Muuttuva poliittinen ilmapiiri ja kehittyvä liiketoimintaympäristö viittaavat siihen, että EIOPAn on oltava vastedeskin valmis reagoimaan muuttuviin painopisteisiin tai uusiin tehtäviin aktiivisesti. Tässä meitä auttaa vahva organisaatiokulttuurimme, ja annankin ylpeänä tunnustusta henkilöstömme työskentelylle, jota ohjaavat EIOPALLE määritetyt kuusi arvoa (tehokkuus, riippumattomuus, rehellisyys, vastuullisuus, ryhmähenki ja avoimuus). Koska kaikki työntekijämme ymmärtävät näiden arvojen merkityksen, kykenemme yhdessä vastaamaan organisaatiomme tuleviin haasteisiin ja jatkamaan työtämme kohti yleistä tavoitettamme, joka on kuluttajansuojan ja rahoitusvakauden vahvistaminen EU:n talouden, yritysten ja ennen kaikkea kansalaisten hyväksi.

Fausto Parente

Johdanto

Vakuutustoiminnalla on tärkeä tehtävä yhteiskunnassa. Parhaimmillaan se kattaa riskit, edistää talouskasvua ja rahoitusvakuutta ja tarjoaa kansalaisille viime kädessä paremman taloudellisen turvan. Vakuutussektorilla on merkittävä osuus EU:n finanssisektorista, sillä sen varat vastaavat noin kahta kolmannesta EU:n bruttokansantuotteesta (vuonna 2015: 73 %) ⁽¹⁾. Vakuutussektorin velatkin vastaavat kolmannesta eurooppalaisten kotitalouksien varallisuudesta, joten kuluttajien tulevat tulot ovat riippuvaisia vakuutussektoriin liittyvistä näkökohdista. Myös lisäeläkkeet ovat ensiarvoisen tärkeitä: niillä varmistetaan, että ikäihmisillä on eläkkeellä suoja köyhyysriskiä vastaan. Eläkerahastojen varojen arvo on noin 25 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta ⁽²⁾ ja joissakin maissa paljon enemmän. Ne ovatkin nopeassa kasvussa ja tarjoavat yhä useammin investointilähteen rahoitusmarkkinoille.

EIOPA perustettiin tammikuussa 2011 EU:n finanssisektorin valvontarakenteen uudistusten tuloksena. EIOPA on Euroopan unionin riippumaton elin, joka neuvoo Euroopan parlamenttia, Euroopan unionin neuvostoa ja Euroopan komissiota. Sen keskeisiä vastualueita ovat rahoitusjärjestelmän vakauden tukeminen, markkinoiden ja rahoitus tuotteiden avoimuuden varmistaminen sekä vakuutusentottajien ja eläkejärjestelmien jäsenten ja edunsaajien suojaaminen.

EIOPAn tehtävänä on suojella julkista etua edistämällä finanssijärjestelmän lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin vakautta sekä tehokkuutta unionin talouden, kansalaisten ja yritysten hyväksi. Tehtävä suoritetaan edistämällä vakaata sääntelykehystä ja yhdenmukaisia valvontakäytäntöjä. Näin voidaan turvata vakuutusentottajien, eläkejärjestelmän jäsenten ja edunsaajien oikeudet ja lisätä kansalaisten luottamusta Euroopan unionin vakuutus- ja lisäeläkesektoriin.

EIOPA on yksi kolmesta Euroopan valvontaviranomaisesta, jotka ovat tärkeä osa Euroopan finanssivalvontajärjestelmää (ESFS) eli Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden valvontaviranomaisten muodostamaa yhdennettyä verkostoa, joka takaa makro- ja mikrotason vakauden valvonnan välttämättömät yhteydet ja jättää päivittäisen valvonnan kansalliselle tasolle.

Tässä vuosikertomuksessa kerrotaan yksityiskohtaisesti, mitä tuloksia EIOPA sai vuonna 2016 aikaan pääasiallisissa toiminoissaan, jotka ovat seuraavat:

- kuluttajansuojan vahvistaminen,
- EU:n sisäisten eläke- ja vakuutusmarkkinoiden toiminnan parantaminen,
- vakuutus- ja lisäeläkesektorin rahoitusvakuuden vahvistaminen ja
- EIOPAn kehittäminen vastuullisena, osavana ja ammattimaisena organisaationa.

⁽¹⁾ Lähde: Eurostat ja EIOPA EU/EEA vakuutus- ja jälleenvakuutusalan tilastot <https://eiopa.europa.eu/financial-stability-crisis-prevention/financial-stability/statistics>

⁽²⁾ Lähde: <https://eiopa.europa.eu/financial-stability-crisis-prevention/financial-stability/statistics>

TIETORUUTU: Vuoden 2016 tärkeimmät saavutukset

Avaintietoasiakirjat

Vähittäismarkkinoille tarkoitetuista paketoituista ja vakuutusmuotoisista sijoitustuotteista (PRIIP-tuotteista) laadittavia avaintietoasiakirjoja koskevat tekniset sääntelystandardit parantavat merkittävästi sijoitustuotteiden läpinäkyvyyttä. Avaintietoasiakirjat tarjoavat helppotajuista ja vertailukelpoista tietoa pankki-, vakuutus- ja arvopaperialoilta. Kuluttajat voivat nyt ensimmäistä kertaa vertailla helposti eri tuotteita ja tehdä asiantuntevasti omiin tarpeisiinsa soveltuvia sijoituspäätöksiä.

Sijoitussidonnaisia henkivakuutuksia tarjoavien vakuutusyhtiöiden markkinakäyttämistä koskevan EU:n laajuisen teemaselvityksen käynnistäminen

Teemaselvitykset ovat keskeinen osa EIOPAn yritysvalvontastrategiaa. Sen kohteena ovat tietyt finanssialan toimet tai tuotteet, jotka voivat alustavien tietojen perusteella olla kuluttajien etujen vastaisia. Vuonna 2016 käynnistetyssä selvityksessä keskityttiin määrittämään, millaista haittaa kuluttajille saattaa aiheutua vakuutuksenantajien ja varainhoitopalvelujen tarjoajien välisistä suhteista. Teemaselvitys on tärkeä käynnistys- ja toteutusvaihe EIOPAn strategiassa, jonka tavoitteena on laatia kattavat, riskiperusteiset ja ennalta ehkäisyä korostavat puitteet yritysvalvontaan.

Infrastruktuuri-investointeja koskevien riskiluokkien määrittäminen ja jaottelua koskeva neuvonta

Infrastruktuuri-investoinneilla saattaa olla suuri merkitys vakuutustoiminnassa. Infrastruktuurihankkeet voivat olla kuitenkin monimutkaisia ja edellyttää erityistä riskienhallintaosaamista. Sen vuoksi EIOPA ehdotti syvälleikävämpää lähestymistapaa ja erityisen omaisuusluokan luomista infrastruktuurihankkeisiin tehtäviin sijoituksiin käytettävään Solvenssi II -standardikaavaan. Ehdotettu lähestymistapa vähentää merkittävästi riskeistä johtuvia pääomavaatimuksia infrastruktuurihankkeisiin tehtävien oman ja vieraan pääoman ehtoisten sijoitusten luokittelussa.

EU:hun kehitettäviä yksilöllisten eläketuotteiden (PEPP-tuotteiden) sisämarkkinoita koskeva neuvonta

Euroopan komission pyynnöstä annettu EIOPAn ohjeistus toi merkittävän lisän keskusteluun siitä, miten yksilölliset eläkkeet voivat osaltaan auttaa täyttämään tarpeen riittävien eläketulojen tarjonnasta ja osaltaan lisätä pitkäaikaisia sijoituksia tällaisten tuotteiden tarjoajien tuotteisiin. Koska yksilöllisten eläketuotteiden markkinat ovat Euroopan talousalueella (ETA) hyvin eriytyneet, valtiorajat ylittävien liiketoimien ja emissioiden esteet ja tehottomuudet saadaan poistettua vain vakavaraisuuden kannalta järkevällä toisen järjestelmän tuotteella, joka on todistettavasti luotettava, läpinäkyvä ja taloudellisesti kannattava.

EIOPAn valmius Solvenssi II -direktiivin mukaiseen raportointiin

Solvenssi II -direktiivissä asetetaan EIOPAlle raportointivaatimuksia ja raportointitietojen turvalista keruuta ja hallintaa koskeva tehtävä. EIOPA sai vuonna 2016 ensimmäiset täyden raportointin mukaiset tiedot, mikä on merkittävä virstanpylväs Solvenssi II -hankkeessa. EIOPA laati yhteisiä raportointimalleja ja -välineitä, jotka auttavat yrityksiä täyttämään raportointivelvoitteensa. EIOPA perusti myös täysin toimivan vakuutus tietojen keskustietokannan, josta tulee kattavin ja virallinen vakuutusyrityksiä koskeva tietokanta. Tiedot analysoidaan ja niistä annetaan palautetta kansallisille toimivaltaisille viranomaisille. Ne myös tuovat lisäarvoa.

Riskittömiä korkoja koskevien tietojen tuottaminen kuukausittain ja vastaavat mukautukset omaan pääomaan liittyvään riskiin

Solvenssi II -järjestelmän keskeiset osat lasketaan nyt yhdenmukaisesti koko Euroopan unionissa (EU), ja ne voidaan toisintaa (jälleen)vakuutusyhtiöille, kun EIOPA julkistaa tällaiset tiedot kuukausittain.

Ensimmäinen vuosikertomus pitkäaikaisia takuita koskevista toimenpiteistä ja osakeriskiä koskevista toimenpiteistä

EIOPA esitteli ensimmäistä kertaa raportin, jossa tarkastellaan pitkäaikaisia takuita koskevien toimenpiteiden ja osakeriskiä koskevien toimenpiteiden käyttöä ja vaikutusta eurooppalaisten vakuutusyriyten taloudelliseen asemaan. Arviointihankkeen tulokset vahvistivat, että tällaiset toimenpiteet vaikuttavat huomattavasti vakuutusyriyten taloudelliseen asemaan, mikä viittaa siihen, että toimenpiteet ovat tarkoituksenmukaisia myös rahoitusvakauden kannalta, kuten EIO-PAn vuonna 2016 suorittama vakuutusalan stressitesti osoitti.

Bulgarian eläke- ja vakuutusyriyten saamisen laadunarvioinnin ja tasetarkastelun käynnistäminen

EIOPA vaikutti merkittävästi Bulgarian eläke- ja vakuutusyriyten häiriönsietokykyä koskevan kattavan arvioinnin käynnistämiseen. Arviointi lisäsi uskottavuutta ja kuluttajien luottamusta. EIOPA toimi ohjausryhmän toisena puheenjohtajana ja tarjosi alan perusteellista asiantuntemusta ja tietämystä. Se luotsasi läpi työn tekniset osat johtamalla muun muassa hankkeessa käytettyjen menetelmien kehittämistyötä.

EIO-PAn suorittama vakuutusalan stressitesti 2016

EIOPA suoritti EU:n laajuisen stressitestin arvioidakseen vakuutusyriyten haavoittuvuuksia ja kykyä selviytyä erittäin huonosta markkinakehityksestä. Testi perustui yhteiseen tutkimuskehukseen. Tulokset vahvistivat, että nykyinen makrotalousoympäristö on luonut huomattavia haasteita eurooppalaiselle vakuutusosalalle. Solvenssi II -paketin täytäntöönpanon jälkeen suoritettu testi tarjosi tarkan kuvan alan yriyten haavoittuvuuksista, jotka edellyttävät valvontaviranomaisten erityistä huomiota. EIOPA seuraa tiiviisti, miten kansalliset toimivaltaiset viranomaiset noudattavat suosituksia, varmistaakseen koordinoitujen toimenpiteiden toteutuksen, jotka saattavat vaarantaa valvottavan yhteisön ja koko järjestelmän toimintakyvyn.

Tausta-asiakirja vakuutusyriyten elvytys- ja kriisintarkastuskehysten mahdollisesta yhdenmukaistamisesta

EIOPA laati tilannekatsauksen nykyisestä pirstaleisesta toimintaympäristöstä ja viitoitti tietä yhdenmukaistetulle elvytys- ja kriisintarkastuskehykselle tekemällä ehdotuksen hankkeen peruselementeistä. Tällainen kehys voisi olla tärkeä toimenpide ja virstanpylväs kehityksessä kohti vankempia, vakaampia ja vakuutusosittajien edut huomioivia vakuutusmarkkinoita.

EU:n toimielimille annettu lausunto yhteisestä riskiarviokehikosta ja lisäeläkelaitosten toiminnan läpinäkyvyydestä

Lausunto edistää merkittäväällä tavalla todenmukaisten, riskiherkkien tietojen saamista eläkerahastojen taloudellisesta tilanteesta. Eurooppalaisten eläkerahastojen sääntelyuudistusta koskevien EIO-PAn suositusten tavoitteena on auttaa lisäeläkesektoria vastaamaan nykyisiin ja tuleviin haasteisiinsa.

eiopa

EUROPEAN INSURANCE
AND OCCUPATIONAL PENSIONS AUTHORITY